

Sura nya kyrka

Återställande efter kopparstöld

Antikvarisk rapport

Västsura 10:1
Sura socken
Surahammars kommun
Västmanland

Helén Sjökvist

Sura nya kyrka

Återställande efter kopparstöld

Antikvarisk rapport

Västsura 10:1
Sura socken
Surahammars kommun
Västmanland

Helén Sjökvist

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2012

Omslagsfoto: Sura kyrka. Foto: Helén Sjökvist.

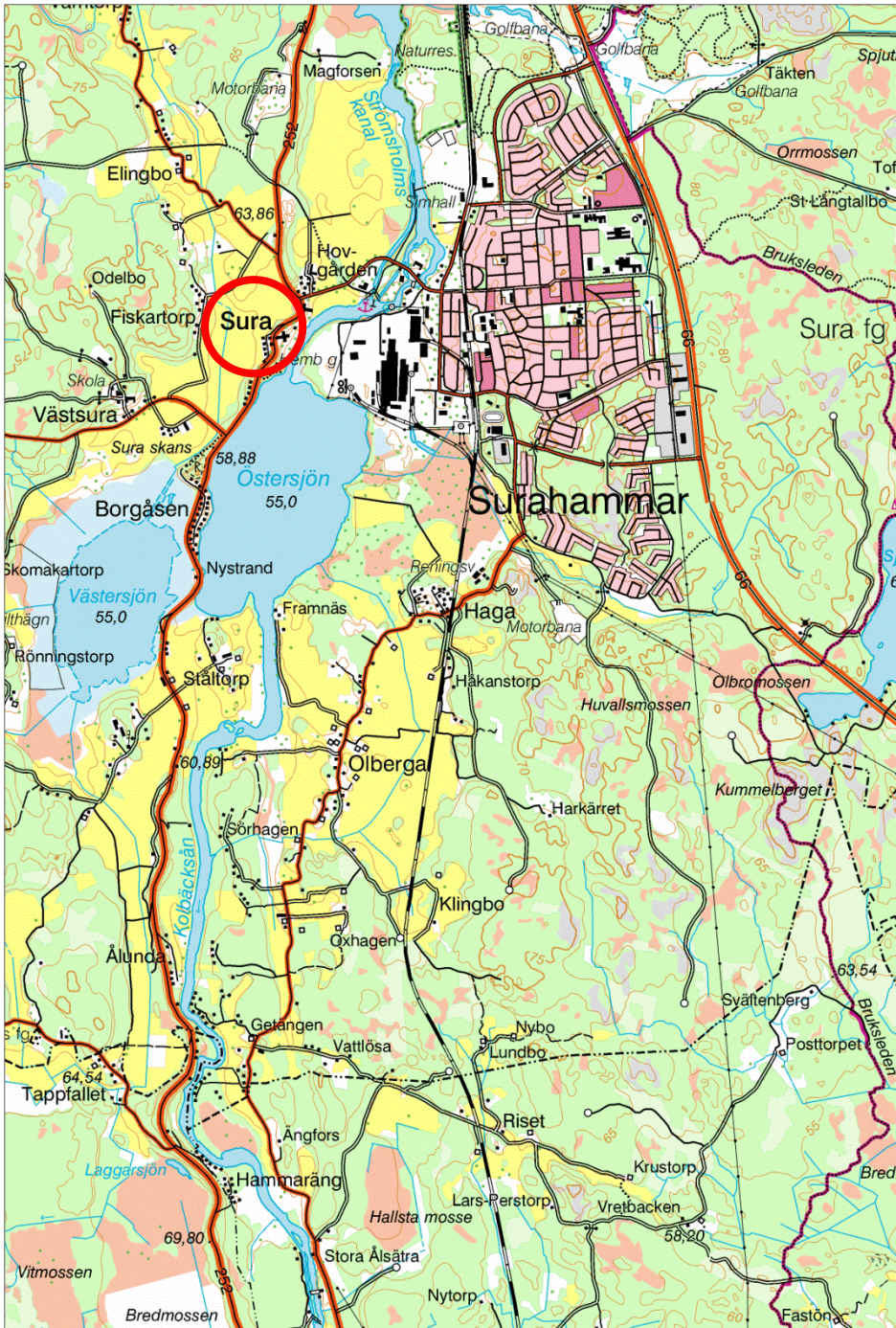
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2012/02954.

ISBN: 978-91-7453-191-6

Tryck: Västerås 2012.

Innehåll

Inledning.....	5
Bakgrund	5
Genomförande	6
Antikvarisk diskussion.....	8
Referenser.....	9
Otryckta källor.....	9
Tekniska och administrativa uppgifter	9

Figur 1. Kyrkans läge, markerat med en ring. Utdrag ur Gröna kartan. Skala 1:50 000.

Inledning

I september 2011 stals koppartaket på kyrkans sakristia samt stuprör och droppblecken över sockeln. Detta var andra gången på två år som koppartaket stulits och församlingen ville nu byta till annat plåtmaterial på taket, men återställa stuprör och bleck på fasaden i koppar. Till detta fick man tillstånd av Länsstyrelsen 2011-11-03, dnr 433-4094-11. Stiftelsen Kulturmiljövård anlätades för antikvarisk medverkan på uppdrag av Surahammars församling.

Bakgrund

På hösten 1890 lades grunden till Sura nya kyrka vilken kom att uppföras i en nyromansk stil efter ritningar av arkitekt Gustaf Pettersson.¹ Kyrkan omfattade ett långhus med torn byggt i nordväst och absid i nordost. Fasaderna artikulerades med spritputsade väggfält omväxlande med slätputsade omfattningar, pilastrar och nyromanska rundbågsfriser. Ytterligare liv åt fasaden gav de oputsade överstycken av extra hårdbränt tegel som ursprungligen fanns vid fönsteröppningarna. Synlig tegelmur förekom även i rundbågsfrisen under takfoten och mitt på tornet. Fönstren fick bågar av gjutjärn, med färgat glas. Taket täcktes med järnplåt från Surahammars bruk och även tornspiran tillverkades i Surahammar.

Vid en stor exteriör omgestaltung 1936 dämpades det livliga uttrycket hos fasaden genom att tegeldekorena putsades över. Därefter ströks fasaderna enhetligt vita.

Vid yttre reparationer 1961 ersattes takets ursprungliga täckning av lokalt tillverkad järnplåt och istället lades koppar på både torn och långhus. Mellan åren 1968–69 blev kyrkan återigen rejält förnyad. Mest märkbar var den stora tillbyggnaden i söder, byggd efter ritningar av arkitekt Claes Laurent. Där inrymdes ny sakristia, rum för samtal och mindre andakter, samt nya lokaler för bisättning en trappa ner.

Figur 2. Kopia av äldre vykort, föreställande Sura nya kyrka.

¹ Hammarskiöld 2005.

Genomförande

Församlingen fick 2011 tillstånd att byta ut takmaterialet på sakristians flacka del till svart, polyesterbelagd stålplåt som skall vara ommålningsbar. På takets sarg, vilken är synlig från marken, återlades däremot kopparplåt med samma indelning som tidigare. Takets flacka del belades med dubbelfalsad plåt med bandtäckning. Utförandet gjordes lika befintligt men med utbytt material. Mellan de stålplåtsklädda delarna och kopparplåten lades bly.

Figur 3. Saknade stuprör på korets norra sida. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 4. Saknade stuprör på kyrkans norra sida. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 5. Saknade stuprör på kyrkans södra sida. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 6. Sakristians tak, tillfälligt täckt med presenning. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 7. Ståndblecket mot kyrkans fasad har rivits loss och orsakat skador i putsen. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 8. Några delar av koppartäckningen på takets sarg fanns kvar. Foto: Helén Sjökvist.

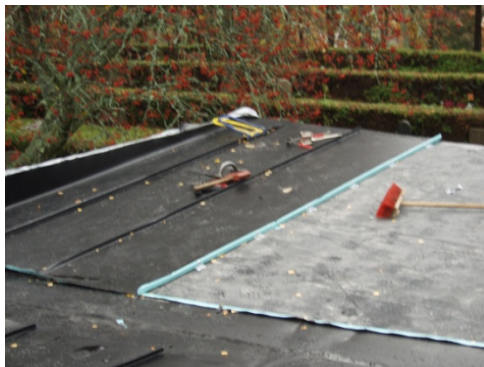
Figur 9. Vissa delar av sargen hade plundrats på koppartäckningen. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 10. Andra delar av sargen fanns kvar men hade skadats. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 11 och 12. Droppblecken på fasaderna hade dehis stulits. Även om vissa delar satt kvar var dessa skadade liksom den bakomliggande putsen. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 13. Omläggning av taket med underliggande papp. Foto: Helén Sjökvist.

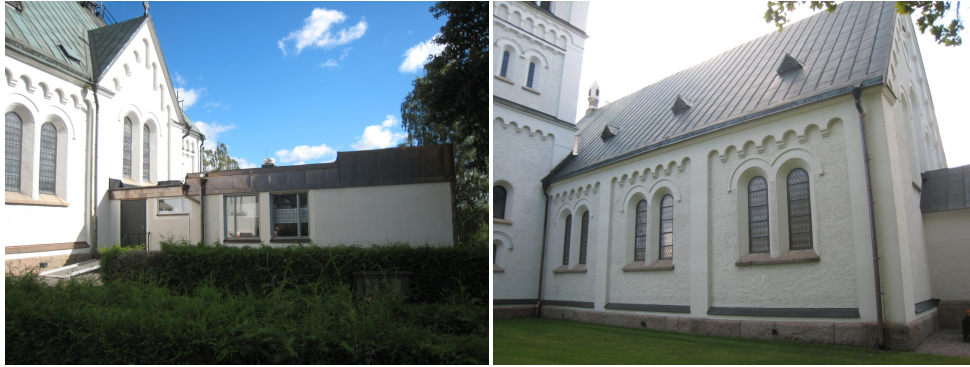
Figur 14. Dubbelfalsad bandtäckning med svartlackerad plåt. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 15. Koret med sakristian till vänster i bild. De delar av stuprören som stulits har ersatts med nya i koppar. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 16. Ny koppartäckt sarg på sakristian. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 17. Ny koppartäckt sarg på sakristian. Det enda som anas av stålplättäckningen är ständblecket som vikts upp mot kyrkväggen samt takluckan. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 18. Stuprören är ersatta med nya i koppar. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 19. De bortslitna droppblecken över sockeln har ersatts med nya kopparplåtar och putsen har lagats i och avfärgats lika befintligt. Foto: Helén Sjökvist.

Figur 20. De nya stuprören har fästs vid fasaden lika de tidigare. Små putslagningar har gjorts. Foto: Helén Sjökvist.

Antikvarisk diskussion

Genom att plåten på sakristians låga och platta tak byts ut försvinner den största och mest lättillgängliga andelen kopparmaterial på kyrkan. Förhoppningen är att det skall räcka för att undvika nya stölder. Den del av taket som belades med stålplåt är till större delen osynlig från marken. På takets synliga sidor behölls kopparplåten och därmed tillbyggnadens ursprungliga, modernistiska uttryck.

Referenser

Otryckta källor

Hammariskiöld Rolf. 2005. Karakterisering av Sura nya kyrka. Västerås stift.

Tekniska och administrativa uppgifter

Stiftelsen Kulturmiljövård projektnr:	11140
Länsstyrelsen dnr:	433-4094-11
Fastighetsbeteckning:	Västsura 10:1
Landskap:	Västmanland
Län:	Västmanlands län
Socken:	Sura
Beställare	Surahammars församling
Antikvarisk medverkan:	Stiftelsen Kulturmiljövård
	Stora gatan 41
	722 12 Västerås

